

Doktora Öğrencisi

Metin SEYYAR

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih ABD
mtnsyyr20@gmail.com.ORCID: https://orcid.org/0000_0003_4560_2438

Eser Geçmişi / Article Past: 16 Ağu 2019 / 23 Ağu 2019

Araştırma Makalesi

DOI: <http://dx.doi.org/10.21551/jhf.605827>

Research Paper

Orjinal Makale / Original Paper

11784 Nolu Temettuât Defterine Göre Evlâd-I Fâtihân Karyelerinden Otmanlı Karyesi'nin 1845 Yılındaki Sosyo-Ekonomik Durumu

Socio-Economic Status Of The Otmanli Village, A Village Of Evlâd-I Fâtihân, In 1854 As Per The Tax Registry No. 11784

Öz

Tapu tahrir geleneğinin bir devamı olan temettuât defterleri XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin mikro düzeyde sosyo-ekonomik yapısı hakkında önemli bilgilere kaynaklık etmiştir. Ele alınan makalede Selanik Kazası Lankaza (Langaza) Nahiyesi Evlâd-ı Fâtihân karyelerinden Otmanlı Karyesi'nin ML.VRD.TMT.d. 11784 nolu temettuât defteri ele alınmıştır. Bu bağlamda, defterde söz konusu karyenin demografik yapısı, karyede bulunan şahıslar, bu şahısların menkul-gayr-ı menkulleri, hangi meslekle uğraştıkları, hayvan türleri, yetiştirilen ürünler, gelir-vergi kalemi üzerinden istatistiki verileriyle ele alınıp değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Otmanlı, Karye, Temettuât, Gelir, Vergi, Kuruş.

Abstract

Tax registry books (Temettuât defterleri), which were a continuation of the tradition of land registry (Tapu Tahrir), have been a source of important information about the socio-economic structure of the Ottoman Empire in the micro level. The article we discuss here deals with the tax registry book no. ML.VRD.TMT.d. 11784 of the Otmanlı Village, one of the Evlâd-ı Fâtihân villages in the Lankaza (Langaza) sub-district of the Thessaloniki District. In this context, the demographic structure of the said village, the residents of the village, the movable and non-movable properties of these residents, their occupations, the species of animals bred, and the crops grown as specified in the book shall be assessed by statistical data through the income and tax items.

Keywords: Otmanlı, Village, Tax Registry, Income, Tax, Kuruş.

ATIF: SEYYAR Metin, "11784 Nolu Temettuât Defterine Göre Evlâd-I Fâtihân Karyelerinden Otmanlı Karyesi'nin 1845 Yılındaki Sosyo-Ekonomik Durumu" *Tarih ve Gelecek Dergisi*, 5/2 (Ağustos-2019), s. (472-490)

CITE: SEYYAR Metin, "Socio-Economic Status Of The Otmanli Village, A Village Of Evlâd-I Fâtihân, In 1854 As Per The Tax Registry No. 11784" *Journal of History and Future*, 5/2 (August-2019), pp. (472-490)

1-Giriş

Sözlük anlamı olarak “faydalanmak, kâr etmek”¹ anlamında kullanılan temettü Arapça kökenli bir kelimedir. Temettü kelimesinin çoğulu temettuât; *kârlar, faydalar* anlamında kullanılmaktadır.

Tanzimat’a kadar değişik adlarla halktan alınan vergilerin yerine getirilen Temettü vergisinin kaydedildiği defterlere, “Temettuât Defterleri” adı verilmiştir². Bu defterler, XIX. yüzyıl ortalarında Osmanlı Devleti’nin içinde bulunduğu iktisadi, sosyal ve ticari hayatı ortaya koymaktadır. Tanzimat devrinde, önceleri değişik adlarla alınan vergilerin yerine tek bir verginin ikamesi için hane reislerinin gelirlerinin tespiti maksadıyla yapılan temettü sayımları XIX. yüzyıl ortaları Osmanlı sosyal ve iktisadi tarihi için fevkalade kıymetli bilgiler ihtiva etmektedir³. Gerçi temettuât defterleri, devrin bir diğer kaynağı nüfus istatistikleriyle birlikte söz konusu yüzyıl için nispeten önemli veriler sağlamaktaysa da, tahrir defterlerinin zenginliğine sahip değildir⁴.

Ayrıca temettuâtlar aynı zamanda birer nüfus defteri gibi de düşünülmüştür. XIX. yüzyıl Osmanlı Devleti’nde mali düzenlemeler anlamında reformların yapıldığı bir dönemdir. Bu anlamda Tanzimat yönetimi, mali yönetimini yeniden düzenleyerek devlet gelirlerini önemli ölçüde artırma konusunda oldukça başarılı adımlar atmıştır⁵. Bu düzenlemelerin sağlıklı bir yapıda sürdürülmesi için ekonomik olarak potansiyelinin bilinmesi gereklidir⁶.

Temettü defterlerinde kayıt altına alınan binek hayvanlarından verginin alınması için bu hayvanların (at, eşek, katır), sahibi tarafından herhangi bir işte ticari olarak kullanılması yeterli görülmektedir. Temettuât defterlerinde kaza, köy gibi iskân merkezleri mahallelere ayrılmış olup, bu mahalleler hane esasına göre kaydedilmiştir. Bu defterlerde yerleşim yerlerindeki evlerin numaralarının altına kişilerin isimleri, unvan veya lakaplarıyla birlikte yazılmıştır. Bunu takiben hane reislerinin sahip oldukları menkul ve gayr-ı menkul ile bunların gelirleri ve bu gelirlerden verilen vergiler kayıt altına alınmıştır⁷.

İstatistik verilerin yanı sıra toplumsal yaşama dair bilgiler de sunan bu defterler ayrıca köyde vergi ile yükümlü kişiler üzerinden köyün ekonomik durumu hakkında da önemli bilgiler vermektedir. Emlak, arazi ve bu araziden elde edilen gelirler ile hayvan sayımlarının yapıldığı defterler bu açıdan önemli bilgiler ihtiva etmektedir.

Temettuât sayımları mahalli idareciler tarafından yapılmıştır. H-1256’daki sayımlardan

- 1 Ali Nâzimâ-Faik Reşad, “Temettü” *Mükemmel Osmanlı Lügati*, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul 2009, s.516 ; ayrıca bkz, Ferit Devellioğlu, (1996), “Temettü-Temettüat”, *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat*²³, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2006, s. 1073, ; Mehmet Kanar, Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, s.478
- 2 Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı Sosyal Ve İktisadi Tarihî Kaynaklarından Temettü Defterleri*, Belleten, LIX/225 1995: s. 395,
- 3 Mübahat Kütükoğlu, *a.g.m.*, 1995, s. 395, 412.
- 4 Küpeli, Özer, *Klasik Tahrirden Avârız Tahririne Geçiş Sürecinde Tipik Bir Örnek: 1604 Tarihli Manyas Kazası Avârız Defteri* (16 belge ile birlikte), Türk Tarih Kurumu Belgeler, 2012, s.114.
- 5 Tevfik Güran, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Maliyesi*, İstanbul Üniversitesi İktisat fakültesi Mecmuası, C. 49, 1988, s. 91.
- 6 Nuri Adıyeke, *Temettuat Sayımları Ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri*, OTAM, , C. XI, S. XI, 2000, s.771.
- 7 Gülin Öztürk-Şenay Karaçam Çam, *Temettuat Defterlerine Göre 19. Yüzyılın Ortalarında Priştine, Türklük Bilimi Araştırmaları*, S/30, 2011, s.285.

muhassıllar mesul olup, aynı tarihli bir temettü defterinde muhassıl, müfti, mal ve emlak kâtip-leri ve meclis azalarının mühürleri bulunmaktadır. H-1261’de sistemde değişiklik yapıldığından Müslümanların yazılması mevcut ve önceki muhtarlar ile köy imamları; gayr-i Müslimlerin yazılması, varsa kocabaşlarla papazların sorumluluğu altında olup defterin bitiminde mühürleri vardır⁸.

Osmanlı araştırmalarına kaynaklık eden en büyük memba şüphesiz Osmanlı Arşivi’dir⁹. Türkiye’de Temettuât defterleri üzerine yapılan ilk çalışmaların başında Tefvik Güran’ın çalışması¹⁰ gelmektedir. Güran’ın bu çalışmasının yayınlandığı tarihten sonra dört çalışması¹¹ daha bulunmaktadır. Ayrıca Mübahat Kütükoğlu’nun 1995 yılında yaptığı çalışma¹² bu alandaki önemli temettuâtların başında gelmektedir. Kütükoğlu, söz konusu çalışmasında bu defterlerin genel bir değerlendirmesini yapmıştır. Said Öztürk’ün 1996 yılında yayınladığı makale¹³, yukarıda yapılan çalışmaların devamı niteliğinde önemli bir temettü değerlendirmesidir.

Tefvik Güran, ilk olarak Osmanlı Arşivi’nde katalog çalışmaları yapılmadan önce *Kamil Kepeci* tasnifinden elde edilen bilgiler ışığında çalışmalarını ele almıştır. Daha sonra yapılan çalışmaların *Maliyeden Müdevver* tasnifinin yapılması ile birlikte temettuât çalışmaları üzerine yapılan akademik araştırmalarda artış olduğu görülmektedir. Maliye Nezareti Defter serisi altında 9 ana grupta toplanmıştır. Temettuât defteri bu seri altında bulunmaktadır¹⁴. Selanik Kazası Langaza Nahiyesi’nde H-29-12-1261 tarihli toplam 47 temettuât defteri mevcuttur. Ayrıca bunların içinde Evlâd-ı Fâtihân karyelerinden 12’sinin temettuât defteri yer almaktadır.

Tanzimat ülkenin bütününde uygulanmadığından temettuât defterleri de Tanzimat’ın cari olduğu bölgeleri kapsamaktadır. Bu bölgeler şunlardır; Ankara, Aydın, Bolu, Cezayir-i Bahr-i Sefid, Edirne, Erzurum, Hüdavendigar, Konya, Niş, Rumeli, Selanik, Silistre, Üsküb, Vidin¹⁵.

Maliye Varidat Kalemî defterlerinden olan temettü defterleri, Başbakanlık (Şuan Cumhurbaşkanlığı) Osmanlı Arşivi’nde bulunmaktadır¹⁶. Bu defter serisi, Kamil Kepeci ve Maliyeden Müdevver Defterler tasnifi içerisinde yer almaktadır. Bu defterler 1988 yılında ayrı olarak tasnif edilmiş ve 17.747 tanesi araştırmaya açılmıştır. Defterlerin büyük kısmı 1844-1845 (H. 1260-1261) tarihinde yapılan sayımlara aittir¹⁷.

8 Mübahat Kütükoğlu, *a.g.m.*, 1995, s.397-398.

9 Said Öztürk, *Türkiye’de Temettuât Çalışmaları*, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, C. I, S. I, 2003, s.287.

10 Tefvik Güran, *On dokuzuncu Yüzyıl Ortalarında Ödemiş Kasabası’nın Sosyo-Ekonomik Özellikleri*, İÜİF, Ord. Prof. Dr. Ömer Lütfi Barkan’a Armağan Özel Sayısı, İstanbul 1985.

11 Tefvik Güran, *19.Yüzyıl Osmanlı Tarımı, İstanbul 1998., Osmanlı Tarım Ekonomisi, 1840-1910*”, İÜİF, Türk İktisat ve İctimaiyat Tarihi Araştırmaları Merkezi, Türk İktisat Tarihi Yıllığı, S. I, İstanbul 1988., *Ziraî Politika ve Ziraatte Gelişmeler, 1839-1876*, 150. Yılında Tanzimat, Ankara 1992., *19. Yüzyıl Temettuât Tahrirleri, Osmanlı Devleti’nde Bilgi ve İstatistik*, Ankara 2000. Bknz. Said Öztürk, *a.g.m.*, 2003, s.297.

12 Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihî Kaynaklarından Temettü Defterleri*, Belleten, LIX/225 (1995).

13 Said Öztürk, *Tanzimat Döneminde Bir Anadolu Şehri Bilecik*, İstanbul 1996.

14 Bknz. *Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi*, İstanbul 2010, s.285-286.

15 Said Öztürk, *a.g.m.*, 2003, s. 292.

16 Mübahat Kütükoğlu, *a.g.m.*, 1995, s. 395.

17 Mübahat Kütükoğlu, *a.g.m.*, 1995, s.396. ayrıca bknz, Zafer Atar, *Balkanlarda Temettuat Tahriri(Tırhala-Üsküb-Drama Sancakları Örneklerinde)*, Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies, C. XII, S. II, 2012, s. 391

2019 yılı itibariyle *Yüksek Öğretim Kurumu Tez* kataloğunda temettuât defterlerine ilişkin kayda değer şekilde Yüksek Lisans tez çalışmalarının olduğu görülmektedir. Bu anlamda temettü defterleri ağırlıklı olarak tarih alanında çalışılmasına rağmen iktisat (ekonomi) alanında da bu defterlerin kullanıldığı çalışmalara rastlamak mümkündür.

Bu çalışmada, Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'nde bulunan ML.VRD.TMT.d. 11784 no.lu defterin Selanik kazası, Lankaza (Langaza) nahiyesi, Evlâd-ı Fâtihân karyelerinden Otmanlı Karyesi'ni içeren veriler ele alınmıştır. Söz konusu olan bu defter, H-29-12-1261 (29 Aralık 1845) tarihinde kayda geçirilmiştir. Defterde karyenin iktisadi ve sosyo-ekonomik yapısı, elde edilen istatistiki veriler esas alınarak değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bahse konu olan defterde okunamayan yerler [...] ve emin olunamayan bazı özel isimler [...] şeklinde gösterilmiştir.

2-Evlâd-ı Fâtihân ve Otmanlı

Evlâd-ı Fâtihân tabiri genel olarak Rumeli'nin fethi sırasında Anadolu'dan göç ettirilip bu bölgeye iskân edilen Türkleri ifade etmektedir¹⁸. Bu adlandırma, teşkilat altına alınmış olan Türkmen veya Yörük grupları için XVII. yüzyıl sonlarında kullanılmaya başlanmıştır¹⁹. Yörüklerin ilk olarak Rumeli'ye iskân ettirilmeleri, Yıldırım Beyazıt döneminde olduğu kabul edilmektedir. Osmanlı Devleti'nin Batı sınırlarında, yeni yurtlar tesis etmek isteyen muhtelif göçebe Oğuz kabilelerinin daha XIV. asır ortalarında Rumeli'ye geçirildikleri bilinmektedir²⁰. Bu bağlamda "Rumeli'de Yörüklerin yoğun halde buldukları yerin Selânik ve havalisi olduğu, XVIII. asır başlarındaki tahavvülden ve hepsinin birden Evlâd-ı Fâtihân adını almasından sonra Selanik'te oturduğu malûmdur"²¹. Bu teşkilat, varlığını XIX. yüzyıl ortalarına kadar devam ettirmiştir. Nitekim bu teşkilata 1828 yılında yapılan düzenlemeye göre askeri hizmet veren neferlerin, yaptıkları göreve karşılık muafiyetleri devam etmekle birlikte diğer askeri gruplarda olduğu gibi düzenli talim yapmaları usulü getirilmiştir²². Söz konusu teşkilat, varlığını XIX. yüzyıl ortalarına kadar devam ettirmiştir.

Çalışmada ele alınan Otmanlı Karyesi'nin ismini, Osmanlı Kalenderilik tarihinde önemli bir yere sahip olan, Balkanlar'da XV. yüzyıl Kalenderiliğine damgasını vurmuş ve etkisi sonraki dönemlerde de devam etmiş olan²³ Otman Baba²⁴'dan alıp almadığı konusunda net bir bilgi yoktur.

18 Yusuf Hallaçoğlu, Evlâd-ı Fâtihân, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (TDVİA)*, C. XI, 1995, s.524.

19 Yusuf Hallaçoğlu, *a.g.m.*, 1995, s.524.

20 M. Tayyib Gökbilgin, *Rumeli'de Yürükler, Tatarlar ve Evlâd-ı Fâtihân*, Osman Yalçın Matbaası, İstanbul 1957, s. 13-14.

21 M. Tayyib Gökbilgin, *a.g.e.*, 1957, s.74.

22 Yusuf Hallaçoğlu, *a.g.m.*, 1995, s. 525.

23 Yusuf Hallaçoğlu, *a.g.m.*, 1995, s.8

24 Ahmet Yaşar Ocak, Otman Baba (Küçük Abdal) menâkıbnâmesine dayanarak şunları kaydetmişti; "Otman Baba 1402'de Timur'la birlikte Anadolu'ya gelmiştir. Germiyan, Saruhan ve çevresinde uzun müddet dolaşmış, II. Mehmed'in şehzâdeliğindeki Manisa valiliği sırasında burada bulunmuştur. Otman Baba'nın H-780/M-1378-9'da doğduğu metinde açıkça kaydedilmiştir. Asıl adının Hüsam Şah olduğu, fakat Otman Baba lakabıyla ün saldığı rivayet olunur. Menâkıbnâmedeki pasajlar, şeyhin şiddetli bir cezbeyle sahip bulunduğunu, en yüksek rütbedeki devlet adamlarıyla bile azarlayarak konuşacak kadar kimseden pervası olmayan bir şahsiyete malik olduğunu aksettirmektedir. Yapılan tasvirlerle bakılırsa, onun da Abdal Musa, Kaygusuz Abdal ve Sultan Şucâüddîn gibi bir Kalenderî şeyhi olduğu görülür. Nitekim hem kendinin hem de müridlerinin başları, kaşları, sakal ve bıyıkları ustura ile tıraş edilmiştir. Yarı çıplak bir halde diyar diyar dolaşırlar. Anlaşıldığına göre Otman Baba zaman zaman Rumeli'deki fetihlere gazilerle birlikte katılmış, bu sebeple onlardan pek çoğu kendisine mürid olmuştur. Otman

3-Karye Hakkında Genel Değerlendirme

Selanik Kazası Evlâd-ı Fatihân Karyelerinden Otmanlı Karyesi'nde toplamda 151 kişi kayıt altına alınmıştır. Bu kişilerin önemli bir kısmının çiftçilikle meşgul olduğu görülmektedir. Ancak karye sakinlerinin hibrit (karma) bir ekonomik uğraş içerisinde olduğunu da söylemek mümkündür. Kayıtlara “erbab-ı ziraat” olarak yansımış olmalarına rağmen gelirleri ile sahip olduklarına bakıldığında tarım arazileri dışında büyükbaş ve küçükbaş hayvanlara da sıkça rastlanılmaktadır. Bu durum, karye ahalisinin sadece tarımla uğraşmadığına bir kanıt niteliğindedir.

Temettuât kayıtları arasında göze çarpan temel hususlardan birisi rakamların birbirini tutmamasıdır. Öyle ki karyede ikamet eden 151 kişinin toplam temettüleri 83078 kuruş olarak kayda geçirilmiş olmasına rağmen hesaplamalarımız neticesinde 83034 kuruş olduğu görülmüştür. Benzer şekilde toplanan vergilerde de yanlış hesaplamalar olduğu dikkat çekmektedir. Defterin en sonunda karyeden 6787 kuruş vergi toplandığı belirtilmiştir. Ancak toplanan vergi tutarı 6778 kuruştur. Rakamlar arasında çok büyük bir fark olmamasına rağmen bunun belirtilmesi önemli görülmektedir. Altı çizilmesi gereken bir başka husus da defterde yanlış hesaplamalara sıkça rastlandığıdır. Bu durum, araştırmacı için bir takım zorlukları ortaya çıkarmıştır.

Defterde ön plana çıkan özelliklere değinilecek olunursa, ilk olarak ödenen en düşük vergi 20 kuruş iken en yüksek verginin ise 55 kuruş olduğu tespit edilmiştir. Otmanlı Karyesi'nde ödenen ortalama vergi tutarı 44,88 kuruştur. Ağırlıklı olarak ise 54 kuruş vergi ödendiği görülmektedir. 151 kişiden 53'ü 54 kuruş vergi ödemiştir. Gelirlere bakıldığında ise en yüksek gelir 1326 kuruş iken en düşük gelir 306 kuruştur. Karye sakinlerinin gelirlerinin ortalaması 547,06 kuruştur.

Tablo 1: Otmanlı Karyesi Sakinlerinin Gelir/Vergi Oranlarının Yüzdeler Dilimleri

%5'den az vergi	%5-6 Arası Vergi Ödeyenler	%6-7 Arası Vergi Ödeyenler	%7-8 Arası Vergi Ödeyenler	%8-9 Arası Vergi Ödeyenler	%9-10 Arası Vergi Ödeyenler	%10-11 Arası Vergi Ödeyenler	%11-12 Arası Vergi Ödeyenler	%12-13 Arası Vergi Ödeyenler	%13-15 Arası Vergi Ödeyenler
4	8	22	32	39	19	10	10	3	4

Tabloda görüldüğü üzere Otmanlı Karyesi'nde yaşayanlar ağırlıklı olarak gelirlerinin % 7'si ile % 9'u arasında bir rakamı temettü vergisi olarak ödemektedirler. Karye halkının gelirlerine göre ödediği ortalama vergi miktarı ise % 8,16'dır. Ancak bu duruma istisna teşkil eden örneklerde mevcuttur. Örneğin Şa'ban oğlu Salih 704 kuruşluk gelirinin % 4,97'sini vergi olarak verirken 700 kuruşluk yıllık gelire sahip olan Ahmed oğlu Halil ise gelirinin %7,71'ini vergi olarak vermektedir. Şa'ban oğlu Halil ticaret erbabı olarak kayıtlara “erbab-ı ticaret” olarak geçirilirken Ahmed oğlu Halil “erbab-ı ziraat” olarak kaydedilmiştir. Vergi oranları arasındaki farkın bu yüzden olup olmadığına dair bir şey söylemek pek mümkün görünmemektedir. Gelir/vergi oranı açısından dikkati çeken bir başka isim ise Hüseyin oğlu Mustafa'dır. Mustafa'nın yıllık geliri 1326 kuruş iken ödediği vergi 54 kuruştur. Mustafa gelirinin % 4,07'sini vergi olarak ödemiştir. Gelir vergi oranı açısından bakıldığında Mustafa gelirine nazaran en düşük vergi veren isim olarak ön plana çıkmaktadır. Otmanlı Karyesi'nde Mustafa gibi 54 kuruş vergi veren birçok isme rastlanırken Mustafa gibi 1000 kuruş üzerinde yıllık gelire sahip bir başka isme rastlanılmamıştır. Karyede ödenen en düşük vergi miktarı ise 20 kuruştur. 20 kuruş vergi ödeyen isimlere bakıldığında bu kişilerin toplam üç kişi olduğu görülecektir. Bu üç kişiden Salih oğlu Yusuf'un yıllık geliri 346 kuruştur. Yusuf 20 kuruş gelir vergisi ödemektedir. Ödediği verginin gelirine oranı ise %5,78'dir. Hamza oğlu Osman ise

Baba'nın Bulgaristan'daki tekkesi, devrinde ve hattâ daha sonraları en önemli Bektaşî tekkelerinden biri haline gelmiştir”. Ahmet Yaşar Ocak, *Alevî ve Bektaşî İnançlarının İslâm Öncesi Temelleri Bektaşî Menâkıbnâmelerinde İslâm Öncesi İnanç Motifleri*, İletişim Yayınları, İstanbul 2000, s.44.

428 kuruşluk gelirinin vergisi olarak 20 kuruş ödemektedir ve gelir-vergi oranı % 4,67’dir. Ancak yukarıda zikredilen örneklerin hiçbiri Otmanlı Karyesi’ni bir bütün olarak yansıtmamaktadır. Söz konusu kayıtlar farklı örnekler olmaları hasebiyle ele alınmıştır. Karye sakinlerinin genelinin gelir-vergi oranı % 7 ila % 9 arasında değişmektedir. 151 sakini bulunan karyede 32 kişi gelirinin % 7-8’ini vergi olarak öderken 39 kişi ise % 8-9’unu vergi olarak ödemiştir. Bu da vergi toplanırken belli kıstaslara dikkat edildiğini ortaya koymaktadır.

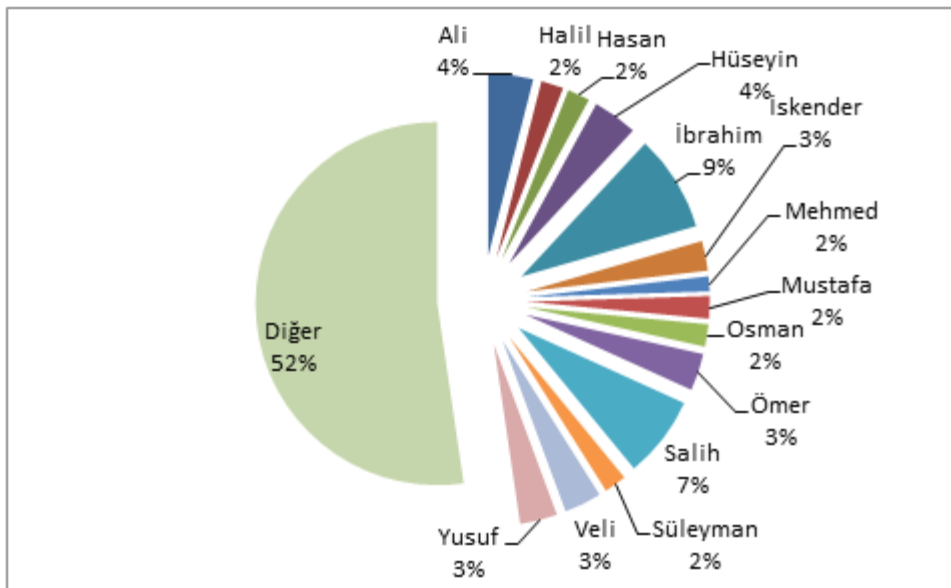
Son olarak değinilmesi gereken bir diğer husus karyede üç adet değirmen bulunmaktadır. Bu değirmenlerden elde edilen toplam gelir 1180 kuruştur. Bu durum, karyenin ürettiği tahılı işleyebilme kapasitesini göstermesi açısından kayda değerdir. Değirmen işleten üç neferin meslek türü olarak ticaret erbabı kısmına kaydedildikleri, karyede mevcut tek hanı işleten kişinin meslek türünün ise ziraat erbabı olarak kayıtlara yansıdığı görülmektedir.

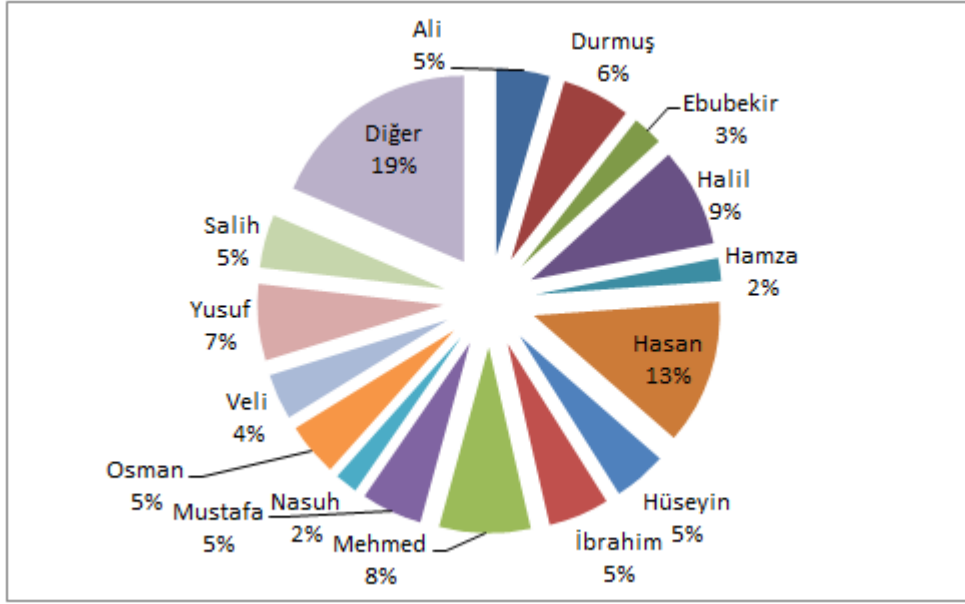
4-Karyedeki Meslekler ve Kullanılan İsimler

Defterde kayıtlı meslek gruplarına bakıldığında 11’inin hizmetkâr, 33’ünün tüccar ve 107’sinin ziraat erbabı olarak işlendiği görülmektedir. Karyede bu üç meslek grubu dışında *demirci*, *deveci* gibi gruplara rastlanılmaması ilginçtir. Çoban mesleği ile uğraşan sadece bir şahıs (Yusuf oğlu İbrahim) bulunmaktadır. İbrahim’in meslek olarak ticaret erbabı kaydedilmesi dikkati çekmektedir.

Karye sakinleri deftere “Mehmed oğlu İbrahim”, “Hamza oğlu Osman” şeklinde geçirilmiştir. Bazı hanelerde ise birden fazla vergi mükellefi bulunmaktadır. Bu tür durumlarda ise varsa “Hasan oğlu Ali hanesinden karındaşı Hüseyin ve diğeri Salih” örneğinde olduğu gibi “karındaşı”, “oğlu” ve “diğeri” tercih edilmiştir. Karyede iki kişi hacca gidenler için kullanılan “el-hâc” lakabı ile kaydedilmiştir. Ayrıca karyede kullanılan isimlere bakıldığı vakit peş peşe ya baba adları veya temettü sahiplerinin adlarından yola çıkarak akraba oldukları sonucuna varılabilir. Şahıs adları da dikkat çekmektedir.

Grafik 1: Temettü sahiplerinin isimleri

Grafik 2: Babalarının isimleri

Otmanlı Karyesi'nde kullanılan isimlere bakıldığında isimlerin önemli bir kısmının Arapça olduğu görülmektedir. Gelir sahipleri arasında ön plana çıkan isim İbrahim iken baba isimleri arasında Hasan ismi en çok kullanılan isimdir. Oğul ve baba isimleri karşılaştırıldığında ise oğullardaki isim çeşitliliğinin baba isimlerine göre arttığı görülmektedir. Pasta grafiğinde de gösterildiği gibi diğ er kategorisi oğullarda % 52 gibi büyük bir orana sahipken baba isimlerinde diğ er kategorisi % 19'dur.

5-Otmanlı Karyesi'nde Ziraat

Otmanlı Karyesi'nin temel üretim aracı zirai ürünlerdir. Zirai ürünler arasında da hububat türü ön plana çıkmaktadır. Buğday, arpa ve darının yanı sıra üzüm de üretilmektedir. Toprak sahiplerinin önemli bir kısmı aynı zamanda bağlara sahiptir. Temettuât kayıtları arasında dört tip toprak girdisine rastlanılmıştır. Bunlardan ilki *mezru' tarla*dır. Yani kişinin sahip olduğu ve ekip biçtiği tarladır. Şahısların bu tarlalardan elde ettikleri gelirler iki yıl halinde yıllar belirtilerek kayıtlara geçilmiştir. Kişinin sahip olduğu ancak ekip biçmediği haldeki tarlaya ise *gayri mezru'* tarla denilmiştir. Tarlanın dönümleri verilmiştir ancak ekilip biçilmediği için buralardan yıllık gelir defterlere geçirilememiştir. Bir başka tarla çeşidi ise karye sakininin *müstecir* olduğu yani kiraladığı tarlalardır. Son olarak ise sahip olunup kiraya verilen tarlalar kayıtlara geçmiştir. Otmanlı Karyesi sakinlerinden 94 kişinin yani % 62,25'inin tarlası kendine aittir ve orada tarımsal faaliyette bulunmuştur. Tarla kiralayan kişi sayısı ise 20'dir. Hem tarla sahibi olup hem de tarla kiralayan bir isme rastlanılmamıştır.

Tablo 2: Tarla Sahiplerinin Tarlalarının Büyüklükleri

10 dönüm ve altı	11-20 dönüm arası	21-30 dönüm arası	31-40 dönüm arası	41-50 dönüm arası	51-60 dönüm arası	61 dönüm ve üzeri
5	45	32	8	2	1	1

Tablo 3: Tarla Kiralayan Kişilerin Tarlalarının Büyüklükleri

10-20 dönüm arası	21-30 dönüm arası	31 dönüm ve üzeri
16	3	1

Karyedeki toprakların büyüklükleri tabloda belirtildiği şekildedir ve kendi tarlasına sahip kişilerin ağırlıklı olarak 11-30 dönüm arasında tarlaya sahip olduğu görülmektedir. 11-20 dönüm arası toprağa sahip kişi sayısı 45 iken 21-30 dönüm toprağa sahip kişi sayısı 32'dir. Toplamda ise 94 kişiden 77'si görüldüğü üzere 11-30 dönüm toprağa sahiptir. Ahmed oğlu Hüseyin Otmanlı Karyesi'nde en geniş araziye sahip kimse olarak kayıtlara geçirilmiştir. Hüseyin'in 118 dönüm tarlası bulunmaktadır. Hüseyin tarlasından H-1260 yılında 780, H-1261 yılında ise 740 kuruş gelir sağlanmıştır. Ödediği vergilere bakıldığında Hüseyin'in zirai üretimi hububatır. Hububatın yanı sıra da 1 dönümlük bağında üzüm yetiştirdiği kayıtlara yansımıştır. En geniş araziye sahip olması Hüseyin'i yıllık gelir olarak en yukarı taşımamıştır. Yıllık geliri 762 kuruştur. Ödediği gelir vergisi ise 55 kuruştur ki 55 kuruş yukarıda da belirtildiği üzere Otmanlı Karyesi'nde alınan en yüksek vergi miktarıdır.

Tarla kiralayanlar incelendiğinde ise toplam 20 kişi ile karşılaşmıştır. 20 kişinin 16'sı 10-20 dönüm arası toprak kiralamıştır. Tarla kiralayanların da tarla sahipleri gibi 10-20 dönüm arası toprakta tarımsal faaliyette bulunduğu görülmektedir. Yalnızca Mehmed oğlu Salih diğer *müstecir*lerden farklı olarak 100 dönüm toprak icar etmiştir. Salih *müstecir* olduğu tarladan H-1260 yılında 620 ve H-1261 yılında 610 kuruş gelir sağlamıştır. Salih'in de Hüseyin gibi 1 dönüm bağı vardır. Tarımını yaptıkları ürünlerde Hüseyin ile benzerlik taşımaktadır. Salih'in de hububat ve üzüm üreticisi olduğu görülmektedir. Yıllık geliri 619 kuruş iken ödediği vergi tutarı 40 kuruştur.

Karyede, toplam 141 kişinin bahçeye sahip olduğu, bahçeden elde edilen gelirin iki yıllık geliri totalde 15133 kuruştur. Elde edilen geliri kişi başına 1.12 çıkmaktadır. Temettuâtta H-1261 (M-1845) yılında toplamda 7737 kuruş elde edilmiş ve kişi başına ise 54.48 kuruş düştüğü hesaplanmıştır.

Tahıl üreten kişi sayısı 108, üzüm üreten ise 135 kişi olarak kaydedilmiştir. Bu anlamda bahçe meyvelerinden üzüm yetiştiriciliğinin daha yaygın olduğu ifade edilebilir. Karyede pamuk üretiminin yapılmadığı ve arıcılık ile uğraşan kişinin olmadığı tespit edilmiştir.

Son olarak toprak ve topraktan elde edilen gelirlerle ilgili olarak altı çizilmesi gereken bir başka husus ise zirai üretim sonucu elde edilen gelirlerin yıldan yıla büyük oranda dalgalanma yaşamadığıdır. Genellikle 10-20 kuruş arasında farklılıklar görülmektedir. Üretilen ürünlerse Hüseyin ve Salih örneklerinde de görüldüğü üzere hububat ve üzümdür.

6-Otmanlı Karyesi'nde Hayvancılık

Otmanlı Karyesi'nin üretim araçlarının karma yapıda olduğuna yukarıda değinmişti. Karyenin en önemli meslek grubunu ziraat erbabı oluşturmaktadır. Ama dikkatle incelendiğinde Otmanlı

Karyesi'nde çok sayıda küçükbaş hayvan olmasına rağmen sadece bir kişinin çoban olarak gelir elde ettiği görülmektedir.

Tablo 4: Küçükbaş Hayvan Sahipleri ve Küçükbaş Hayvan Sayıları

Hayvan Sahiplerinin Toplam Sayısı	Toplam Küçükbaş Sayısı	Kişi Başına Düşen Hayvan Sayısı	Hayvanlardan Elde Edilen Gelir (kuruş olarak)	Kişi Başına Düşen Gelir
115	3357	29.19	8514	73.39

3357 küçükbaş hayvanı bünyesinde barındıran karyede, verilen rakamdan da görüleceği üzere küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin yapıldığını söylemek yanıltıcı olmayacaktır. 151 kişiden 115'inin küçükbaş hayvana sahip olduğu görülmektedir. Küçükbaş hayvanlara sahip olan kişilerin 6-117 arasında değişen sayılarda küçükbaş hayvanı olduğu kayıtlara yansımıştır. 113 kişinin ortalama küçükbaş hayvan sayısı 29,19'dur. Küçükbaş hayvanlardan karyenin ürettiği toplam gelir 8514 kuruştur ve buda kişi başı 73,39 kuruşa tekabül etmektedir. Karyenin ortalama yıllık gelir miktarının 547 kuruş olduğu göz önüne alındığında gelirlerinin %13,41'ini yalnızca küçükbaş hayvanlardan kazandıkları görülecektir. Bu rakam elbette üreticinin yatırımlarına göre değişiklik arz etmektedir. Mehmed oğlu Ahmed 60 küçükbaş hayvana sahiptir. Bunların sağman olanlarından yıllık 130 kuruş kazanmaktadır. Adet-i ağnam²⁵ vergisi olarak ise 15 kuruş ödemektedir. Ahmed'in yıllık geliri 759 kuruş iken ödediği gelir vergisi ise 54 kuruştur.

Küçükbaş hayvancılığına yatırım yapan bir başka isim ise Yusuf oğlu İbrahim'dir. Karyede en fazla küçükbaş hayvana sahip olan kişi olarak ön plana çıkmaktadır. İbrahim'in 117 adet küçükbaş hayvanı vardır. Yusuf'un bunlardan sağladığı yıllık gelir ise 509 kuruştur. Bu rakam oldukça yüksektir. Kayıtlara ticaret erbabı şeklinde kaydedilen Yusuf'un küçükbaş hayvan tüccarı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yusuf, adet-i ağnam vergisi olarak 19 kuruş ödemektedir. Ahmed ve Yusuf'un ödedikleri karşılaştığımızda ilginç bir durum ortaya çıkmaktadır. Ahmed 60 küçükbaş hayvana karşı 15 kuruş vergi öderken Yusuf'un 117 küçükbaş hayvana karşı ödediği 19 kuruş oldukça azdır. Bunun nedeni ile ilgili kayıtlarda herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır. Yusuf'un yıllık geliri 960 kuruştur. Gelirinin büyük kısmını küçükbaş hayvanlardan kazanan Yusuf, bunun yanı sıra bağdan yani üzüm üreticiliğinden de gelir elde etmektedir. Ödediği gelir vergisi ise 50 kuruştur.

Büyükbaş hayvan sahipliği de Otmanlı Karyesi'nde oldukça yaygındır. Bu bağlamda büyükbaş hayvanlardan sığır, dana, düve, tosun ve öküzün toplamı 255'tir. Toplamda 113 kişinin büyükbaş hayvanı bulunmaktadır. Kişi başına 2.25 büyükbaş hayvan düşmektedir. 202 adet bulunan İnek ve buzağıya 87 kişinin sahip olduğu kayda geçmiştir. 66 aile bu hayvanlardan 740 kuruş gelir elde etmiştir. Aile başına ortalama 11.38 kuruş gelir düşmektedir.

25 Ağnam resmi; Koyun ve keçilerden alınan ve örfi resimlerin tekâlif cinsinden olan çeşitli vergilerden biridir. ...Adet-i ağnam resmi başlıca bir kalem teşkil eder ve her mali sene başında birlikte olarak sancak tarafından müzayede ile mültezimlere maktû'en ihâle olunur ve maktu bedelleri hazinece müteahhidler tarafından tahsil olunurdu... Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, Paradigma Yayınları, Ekim 2011, s. 19.

Tablo 5: Büyükbaş Hayvan Sahipleri ve Toplam Büyükbaş Sayıları

Büyükbaş Türü	Sahip Olan Kişi Sayısı	Toplam Büyükbaş Sayısı	Kişi Başına Düşen Hayvan Sayısı
Sığır, dana, düve, tosun ve öküz	113	255	2,25
İnek ve buzağı	87	202	2,32

Karyede bulunan kişilerden 70'inin *küçükbaş, büyükbaş, binek* hayvanı ve *bahçesi*, bulunmaktadır. Toplam kişi sayısına böldüğümüzde kişi başına 46.35 gibi yüksek bir rakam çıkmaktadır. Buna ek olarak 7 kişinin de *büyükbaş, küçükbaş* ve *binek* hayvanının olduğu görülmektedir. Söz konusu olan 7 kişinin toprağı olmayıp sadece ticaretle uğraştığı anlaşılmaktadır. Yukarıda zikrolunan 70 kişiden 69'u ziraatçı, yalnızca birinin tüccar olduğu kaydedilmiştir. Bu bir kişinin de tarlasını kiraya verdiği kayıtlara yansımıştır.

Binek ve yük hayvanlarından at, bargir, merkeb, deve, kısarak ve taya 112 kişinin sahip olduğu görülmektedir. Bu binek hayvanlarından 199 adet bulunmaktadır. Kişi başına düşen binek sayısı 1.77'dir. Karyede binek hayvanlarından devenin kayıtlara yansımadağı görülmektedir. Bunun nedeni olarak iklim şartlarının buna müsait olmadığı veya deveye olan ihtiyacın hissedilmediğı sonucuna varılabilir. Karye'de ayrıca ticaretten gelir sağlayan kişi sayısı 26, emek yolu ile de 11 kişinin gelir sağladığı kaydedilmiştir.

7-Sonuç

Tanzimat'ın ilk yıllarında toplam vergi yükünün ülkenin değişik bölgelerinde yaşayan kişiler arasında eşit dağılımını sağlamak için yapılmış olan Temettuat tahrirlerinin XIX. yüz yıl Osmanlı sosyo-ekonomik tarihi içinde önemli bir yeri vardır.

Otmanlı Karyesi'nin gelir kaynaklarının *Ziraat, Ticaret/Hizmetkârlık/Tarım ve Hayvancılık* olmak üzere üç grupta toplandığı görülmektedir. Bu gruplar içinde en fazla gelirin tarımdan (tarladan), ikinci sırada hayvancılıktan geldiğı söylenebilir. Üretim olarak en fazla gelirin elde edildiğı kalemin hububat olduğu ve onu takip eden ürünün ise üzüm olduğu ifade edilebilir. Nitekim tahıl üreten kişi sayısı 108 ve üzüm üreten kişi sayısı ise 135 olarak kaydedilmiştir. Ayrıca karyede arıcılık işi ile pamuk üretiminin yapılmadığı tespit edilmiştir. Verilere bakıldığında karyedeki insanların karyede kendi ihtiyacını karşılayacak kadar hububat ve üzüm yetiştirdiğı anlaşılmaktadır.

Temettuat tahrirlerinde yer alan verilerden elde edilen en önemli bilgilerden biri, karye nüfusunun meslekleri ve bu mesleklerden elde ettikleri gelirlerle ilgilidir²⁶. Bu bağlamda ele alınan karyede *ziraat, ticaret ve hizmetkârlık* olmak üzere üç farklı meslek grubunun olduğu ve bu mesleklerden gelir elde edildiğı tespit edilmiştir. Ayrıca değirmen işleten üç kişi ile han işleten bir kişinin meslekleri ile ilgili gelir elde ettikleri kayda geçilmiştir.

Karyede, hayvancılığın gelişmiş olduğu istatistiki verilerden anlaşılmaktadır. Zira karyede mukim 151 kişiden 128'inin hem küçükbaş hem de büyükbaş hayvana sahip olduğu kaydedilmiştir. Otmanlı Karyesi'nde bu hayvan türlerinden toplam 9254 kuruş gelir elde edilmiştir.

Sonuç olarak, söz konusu çalışmada incelenen defterden elde edilen veriler ışığında Otmanlı

26 Tevfik Güran, *Ondokuzuncu Yüzyıl Ortalarında Ödemiş Kasabasının Sosyo-Ekonomik Özellikleri*, İstanbul Üniversitesi İktisat fakültesi Mecmuası, C. 41, S. I-IV, 1985, s. 303.

Karyesi'nin sosyal ve iktisadi açıdan genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Ancak elde edilen verilerin sınırlılığı, bazı konularda yeterli düzeyde açıklama yapılmasını zorlaştırmıştır. Buna rağmen elde edilen verilerin adı geçen bölgenin sosyal ve iktisadi işleyişine dair ipuçları vermiş olması ziyadesiyle kıymete değerlidir.

Kaynakça

1-Birincil Kaynaklar

ML.VRD.TMT.d. (Maliye Nezareti Varidat Muhasebesi Temettuat Defteri): 11784 (vr no: 1-61).

2-Telif Kaynaklar

Adıyeke, Nuri, *Temettuat Sayımları Ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri*, OTAM, C. XI, S. XI, 2000, s.769-823.

Ali Nâzimâ-Faik Reşad, *Mükemmel Osmanlı Lügati*, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul 2009.

Atar, Zafer, *Balkanlarda Temettuat Tahriri(Tırhala-Üsküp-Drama Sancakları Örneklerinde)*, Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies, C. XII, S. II, 2012, s.389-407.

Bizbirlik, Alpay-Atar, Zafer, *XIX. Yüzyıl Osmanlı Tarihinde Temettuat Defterleri'nin Yeri: Saruhan Sancağı Mütevellî Çifliği Temettuat Defteri Örneği*, SAÜ Fen Edebiyat Dergisi, 2009/1, s. 37-57.

Devellioğlu, Ferit, "Temettü-Temettuat", *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat*²³, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2006.

Güran, Tefik, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Maliyesi*, İstanbul Üniversitesi İktisat fakültesi Mecmuası, C. 49, 1988, s. 79-95.

Güran, Tefik, *Ondokuzuncu Yüzyıl Ortalarında Ödemiş Kasabasının Sosyo-Ekonomik Özellikleri*, İstanbul Üniversitesi İktisat fakültesi Mecmuası, C. 41, S. I-IV, 1985, s.301-319.

Hallaçoğlu, Yusuf, *Evlâd-ı Fâtihân, Türkiye diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (TDVİA)*, C.11, 1995, s.524-525.

Gökbilgin, M. Tayyib, *Rumeli'de Yürükler, Tatarlar ve Evlâd-ı Fâtihân*, Osman Yalçın Matbaası, İstanbul 1957.

Küpeli, Özer, *Klasik Tahrirden Avâriz Tahririne Geçiş Sürecinde Tipik Bir Örnek: 1604 Tarihli Manyas Kazası Avâriz Defteri* (16 belge ile birlikte), Türk Tarih Kurumu Belgeler, S. 32, 2012, s. 113-199.

Kütükoğlu, Mübahat, *Osmanlı Sosyal Ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri*, Belleten, C. LIX, S. 225, 1995, s.395-412.

Ocak, Ahmet Yaşar, *Alevî ve Bektaşî İnançlarının İslâm Öncesi Temelleri Bektaşî Menâkıbnâmelerinde İslâm Öncesi İnanç Motifleri*, İletişim Yayınları, İstanbul 2000.

Öztürk, Gülin -Şenay Karaçam Çam, *Temettuat Defterlerine Göre 19. Yüzyılın Ortalarında Priştine*, Türklük Bilimi Araştırmaları, S. 30, 2011, s.283-310.

Öztürk, Said, *Türkiye'de Temettuat Çalışmaları*, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, C.

I, S.I, 2003, s.287-304.

Pamuk, Şevket, *Osmanlı Malî İstatistikleri Bütçeler 1841-1918*, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Tarihi İstatistikler Dizisi Cilt 7, Ankara 2003.

Ünal, Mehmet Ali, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, Paradigma Yayınları, İstanbul Ekim 2011.

Ekler

Ek I: Otmanlı Karyesi'nde ikâmet eden kimselerin toplam temettuâları

Kişi Adı	Temettutât Toplamı (Kuruş)	Vergi	Vergi Yüzdesi
Ali Oğlu İbrahim	470	55	%11,70
Ali oğlu Süleyman	627	45	%7,17
Salih oğlu Ömer	391	25	%6,39
Halil oğlu İsmail	500	25	%5
Hüseyin oğlu [...]	493	54	%10,95
Satı[?] oğlu İskender	347	45	%12,96
Halil oğlu Mustafa	448	35	%7,81
Mehmed oğlu İbrahim	315	35	%11,11
Mehmed oğlu Ahmed	759	54	7,11
Yusuf oğlu İbrahim hanesinden oğlu Hasan	558	54	%9,67
Mustafa oğlu Salih	331	24	%7,25
Halil oğlu Hasan hanesinden oğlu İsa	423	44	%10,40
İbrahim oğlu Hasan	368	44	%11,95
Salih oğlu Ali	446	44	%9,86
Durmuş oğlu Hasan	367	54	%14,71
Halil oğlu Hüseyin	457	54	%11,86
Durmuş oğlu Behram	572	44	%7,69
Durmuş oğlu Ali	484	35	%7,23
Osman oğlu Salih hanesinden karındaşı Ömer	362	35	%9,66
Veli oğlu İbrahim	395	55	%13,92
Mehmed oğlu Ömer	614	54	%8,79
Martoş[?] oğlu Ali	481	54	%11,22
Mehmed oğlu İbrahim	533	35	%6,56
Mustafa oğlu Abdullah hanesinden oğlu Mehmed	630	35	%5,55
Şa'ban oğlu Salih	704	35	%4,97
Ali oğlu Behram	883	54	%6,11
Osman oğlu İbrahim	634	54	%8,51
Mustafa oğlu Salih	471	44	%9,34
Hasan oğlu Süleyman	599	44	%7,34
Ahmed oğlu Halil	700	54	%7,71
Ahmed oğlu Mahmud	568	54	9,50
Ömer oğlu Seydi Ali	712	54	%7,58
Hasan oğlu Receb	424	35	%8,25
Durmuş oğlu Ahmed	788	54	%6,85
Hüseyin oğlu Mustafa	1326	54	%4,07
Veli oğlu Mehmed	601	54	%8,98
Ali oğlu Nasuh	573	35	%6,10
Halil oğlu Ebubekr	392	35	%8,92

Hüseyin oğlu Hasan	525	54	%10,28
Mehmed oğlu Ali	750	54	%7,2
Halil oğlu Salih	679	44	%6,48
Veli oğlu Salih	513	35	%6,82
Hüseyin oğlu İskender	464	40	%8,62
İbrahim oğlu Hüseyin	517	40	%7,73
Halil oğlu Ahmed	716	50	%6,98
Halil oğlu İdris	679	50	%7,36
Hasan oğlu Memiş hanesinden oğlu Şa'ban	561	50	%8,91
Osman oğlu Halil	668	50	%8,80
Hamza oğlu Osman	428	20	%4,67
Salih oğlu Ebubekr	590	50	%8,47
İbrahim oğlu Salih hanesinden oğlu Receb	601	50	%8,31
Nasuh oğlu İbrahim	450	40	%8,88
Yusuf oğlu Hasan	457	40	%8,75
Halil oğlu Ramazan	434	35	%8,06
Salih oğlu Yusuf	627	54	%8,61
Mustafa oğlu Veli	476	44	%9,24
Hüseyin oğlu Veli	465	35	%7,52
Seydi oğlu Hüseyin	400	25	%6,25
Halil oğlu Osman	400	35	%8,75
Hasan oğlu İbrahim	655	54	%8,24
Yusuf oğlu Salih	556	54	%9,71
Mustafa oğlu Hasan	306	35	%11,43
İbrahim oğlu Ali	520	35	%6,73
Mustafa oğlu Musa	570	35	%6,14
Hüseyin oğlu Salih	661	54	%8,16
Nasuh oğlu Hüseyin hanesinden oğlu Behram	573+350(oğlunun)=923	54	%5,85
Ahmed oğlu Veli	611	54	%8,83
Mehmed oğlu Halil	624	54	%8,65
Hasan oğlu İsmail	500	44	%8,8
Ahmed oğlu Ömer	608	44	%7,23
Abdi oğlu Ömer	621	54	%8,69
El-hac Hamza oğlu Mustafa	746	54	%7,23
Süleyman oğlu Ali	383	54	%14,09
Ali oğlu Süleyman	378	44	%11,64
Yusuf oğlu Hüseyin	701	44	%6,27
Hasan oğlu İskender	538	44	%8,17
İbrahim oğlu Veli	727	54	%7,42
Hasan oğlu Ahmed	475	54	%11,36
Mehmed oğlu Halil	525	54	%10,28
[...] oğlu Emin	455	44	%9,67
Ebubekr oğlu Mirza[?]	488	35	%7,17
Mustafa oğlu Mü'min	509	35	%6,87
Mahmud oğlu Yusuf	537	54	%10,05
Yusuf oğlu Emin	534	44	%8,23
Hasan oğlu İskender	603	54	%8,35
Hamza oğlu İsa hanesinden oğlu Musa	528	35	%6,62

Hüseyin oğlu Osman	527	35	%6,64
Veli oğlu Ahmed	505	45	%8,91
Osman oğlu Hüseyin	756	54	%7,14
Mirhalim oğlu Ömer	608	44	%7,23
Hasan oğlu Hüseyin	419	35	%8,35
Yunus oğlu Ahmed	536	54	%10,07
Yusuf oğlu Salih	496	44	%8,87
Nasuh oğlu Ali hanesinden oğlu İskender	620+150(oğlunun)=770	55	%7,14
Ahmed oğlu Hüseyin	762	55	%7,21
Mehmed oğlu Veli	792	54	%6,81
Hasan oğlu Ömer	639	54	%8,45
Ömer oğlu Ali	395	25	%6,32
Salih oğlu Abdurrahman	646	50	%7,73
Mehmed oğlu Mahmud	396	25	%6,31
Yunus oğlu Ali	553	50	%9,04
İbrahim oğlu İsa	445	25	%5,61
Abdullah oğlu İsa	436	20	%4,58
El-hâc Hamza oğlu Ferhad	616	40	%6,49
Durmuş oğlu Tahir	453	54	%11,92
Yusuf oğlu İbrahim	960	50	%5,20
Hasan oğlu Salih	630	50	%7,93
Osman oğlu Hüseyin	495	40	%8,08
Durmuş oğlu İbrahim	414	54	%13,04
Hasan oğlu Ali hanesinden karındaşı Hüseyin diğeri Salih	464	44	%9,48
Hasan oğlu Hüseyin	496	45	%9,07
Ali oğlu Mehmed	586	54	%9,21
Ali oğlu Ahmed	556	44	%7,91
Osman oğlu Mustafa	533	35	%6,56
Hasan oğlu Ali	579	54	%9,32
Halil oğlu Osman	910	54	%5,93
Halil oğlu Hüseyin	678	54	%7,96
[...] oğlu Yusuf	492	54	%10,97
Hamza oğlu Nasuh	433	54	%12,47
Salih oğlu Mehmed Ali	404	44	%10,89
Durmuş oğlu Ferhad	602	54	%8,97
Durmuş oğlu Ömer	368	44	%11,95
Veli oğlu Salih	704	54	%7,67
Durmuş oğlu Salih	662	54	%8,15
Hasan oğlu Salih	466	44	%9,44
Behram oğlu Ali	642	54	%8,41
Ebubekr oğlu Salih	546	44	%8,05
Osman oğlu Kaya	581	54	%9,29
Kaya oğlu Ömer	490	35	%7,14
Salih oğlu Yusuf	346	20	%5,78
Ahmed oğlu Behram	345	25	%7,24

Veli oğlu Hasan	566	54	%9,54
Ebubekr oğlu İbrahim	445	45	%10,11
Hasan oğlu Ömer	491	40	%8,14
Musa oğlu Bekir[?]	630	40	%6,34
Yusuf oğlu Ali	519	50	%9,63
Hasan oğlu Salih	556	50	%8,99
Mustafa oğlu İbrahim	538	44	%8,17
Hasan oğlu Salih	551	50	%9,07
Halil oğlu İlyas	585	50	%8,54
İbrahim oğlu Ömer	666	54	%8,10
Ebubekr oğlu Halil	529	54	%10,20
Ya'kub oğlu İbrahim	116+400(oğlunun)=516	44	%8,52
Yusuf oğlu İbrahim	442	54	%12,21
İbrahim oğlu Yusuf	450	44	%9,77
Mehmed oğlu Nasuh	400	30	%7,30
İsma'il oğlu Ebubekr	420	30	%7,14
Yusuf oğlu İbrahim	459	34	%7,40
Hasan oğlu İbrahim	570	40	%7,01
Mehmed oğlu Salih	619	40	%6,46
Mehmed oğlu Durmuş	472	25	%5,29

Ek II²⁷:

Kuruş'un Türk Lirası olarak eşdeğerleri, 1841-1918

Yıl	1 kuruşun 2003 yılı ortasındaki değeri (000 TL)	Yıl	1 kuruşun 2003 yılı ortasındaki değeri (000 TL)
1841	1 134	1887	798
1846	1 106	1888	826
1847	1 246	1889	798
1848	924	1890	784
1849	1 092	1891	742
1850	1 246	1892	826
1851	1 162	1893	826
1852	1 162	1894	910
1853	1 078	1895	896
1856	658	1896	924
1857	658	1897	952
1858	630	1898	952
1859	714	1899	966
1860	714	1900	966
1861	602	1901	1 036
1862	672	1902	1 022
1867	742	1904	966
1868	742	1905	924
1869	812	1906	924
1870	714	1908	798
1871	756	1909	784
1872	700	1910	770
1873	644	1911	714
1874	714	1912	658
1875	770	1913	658
1876	798	1914	658
1877	770	1915	658
1879	812	1916	369
1880	812	1917	123
1884	910	1918	52

Not. Tablodaki veriler Prof.Dr. Şevket Pamuk tarafından hazırlanan " İstanbul ve Diğer Kentlerde 500 Yıllık Fiyatlar ve Ücretler, 1469-1998 " adlı yayından yararlanılarak hesaplanmıştır.

27 Tevfik Güran, *Osmanlı Malî İstatistikleri Bütçeler 1841-1918*, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Tarihi İstatistikler Dizisi Cilt 7, Ankara 2003, s.179.

Ek III:

Ek V:

